

2020. ÉVI PROGRAMJAINK:

FEBRUÁR 8.
Faschings-Duathlon
in Dunakeszi

MÁJUS 30.
Familienausflug

SZEPTEMBER 19.
Flanieren auf der
Andrássy
Teil 8. mit A.J. Surányi

ÁPRILIS 25.
Közgyűlés
a konferencia után

ÁPRILIS 25.
21. Konferenz:
Visionen,
Nationen,
Generationen

SZEPTEMBER 5.
5. Seeumrundung
Velece

OKTÓBER 10.
Vereins-Oktoberfest
und 44. Treffen
der Stadtgruppe
Chemnitz-K-M-St

21. Konferenz

unseres Vereins
im ELMÜ Gebäude
am 25. April, 2020. um 9.30 Uhr

Visionen, Nationen, Generationen

**Unsere beiden
Hauptreferenten stellen sich
schon in dieser Ausgabe der
Absolventenzeitung vor.**

**Prof. Dr. Michael Geiger erzählt uns
von seinem Leben– wodurch
sein Vortrag über eine artgerechte
Gesellschaft eingeleitet wird.**

**Prof. Dr. Bernd Raffelhüschen
meldet sich mit einem aktuellen
Forschungsbericht über den deutschen
Glücksatlas und die Messung
der Lebenszufriedenheit.**

**Alle unserer Mitglieder
und Freunde
sind herzlich
eingeladen!**

Közgyűlés

*Egyesületünk alapszabályának
megfelelően az Elnökség
2020. április 25-én szombaton
14 órára közgyűlést hív össze.
A helyszín: ELMÜ Székház –
Budapest, XIII. Váci út 72-74.
2. emelet*

» Határozatképtelenség esetén az Alapszabály 10.§. 2.bek. alapján 14.30-kor a megismételt közgyűlés az eredeti napirendi pontokkal a megjelentek számától függetlenül határozatképesen ül össze. Az Alapszabály 5.§.1 pont.2.bek. alapján „az egyesületi tag a másik egyesületi tagot teljes bizonyító erejű magánokirattal meghatalmazhatja a közgyűlésen történő képvisellete ellátására”.

Napirend:

- Az Egyesület 2019-es tevékenységéről a vezetőség beszámolója (részletek a honlapon)
- A 2019-es mérleg elfogadása
- A 2020. évi tervek elfogadása

A Közgyűlésre minden tagot tisztelettel meghívunk és megjelenésére számítunk.

Felhívjuk minden tagunk figyelmét arra, hogy amennyiben személyesen nem tud részt venni a közgyűlésen, képviselőre teljes bizonyító erejű magánokirattal Egyesületünk másik tagját meghatalmazhatja.

Az Egyesület dokumentumai a tagok számára a közgyűlésen betekintésre rendelkezésre állnak.

4. Velencei tókerülés 2019

» Az idén először fordult elő, hogy az időjárás nem volt kegyes hozzánk, ezért a szombati napra esőnapot kellett hirdetnünk. Óráról órára figyeltük az előrejelzéseket és telefonon konzultáltunk, de mégis az óvatosság győzött. Vasárnapra már néha a nap is előbújt, és az eredetileg öt-hat főre tervezett csapat négy fővel elindult – miután ketten sorban állás nélkül sikeresen kibérelték biciklijeiket. Edit mint „újonc” csatlakozott hozzánk, aki velünk először küzdötte le a 35 km-es távot.

Együtt haladtunk az első kilométereken. Kicsit hűvös volt az idő, de az eső már nem esett. Ennek az volt előnye, hogy kevesen merészkedtek ki az utakra, gyér volt a szembe forgalom is. Amikor új ember tűnik fel a csapatban, lelkes kerekedés közben beszélgetni is jut időnk, mert azt nagyon jó megtudni, hogy kivel mi történt az utolsó találkozásunk óta. Persze aztán a Németországban töltött idők emlékét is felidézzük, és a mezőny elkezd szétszakadni, mert beszélgetés közben a lábak már egyre lassabban tekernek. Így történt aztán, hogy az egyszem fiú tagunk oly annyira előre szaladt, hogy végül kénytelen volt visszakerekezni, nehogy a kereszteződésnél elkerüljük egymást.

Szemünk előtt lebegett a pillanat, amikor beérünk a Szűnyog szigetre és megpillantjuk a csárdát. A szigetre egy erős lejtő vezet, amin persze visszafelé fel is kell tekerni, de odafelé

nagyon jó elengedni magad a lejtőn és szinte a szél szárnyán repülni. A vízparthoz érve épp egy hajó kötött ki, így megcsodálhattuk annak a manőverezését, és a leszálló utasok közül megkérhettünk valakit, hogy első csoportképünket elkészítse.

A korábbi évekkal ellentétben most nagyon könnyen kaptunk helyet a csárdában, és jóízűen elfogyasztottuk könnyű ebédünket, hús, alkoholmentes italunkat, mert ahogy említettem, ebéd után egy hosszabb emelkedő várt ránk a Pákozdai emlékműig. Itt volt a következő hosszabb állomás és az újabb csoportkép, amit igyekszünk minden évben az emlékekben gazdag parknak egy-egy újabb szegleténél elkészíttetni. Idén rátaláltunk egy olyan helyre, amely méltán lehet egy összekötő kapocs számunkra a régi időkkel. Kíváncsi vagyok, hogy valamelyik fényképen felfedezitek-e, hogy mire gondolok.

Aki arra a kis fára gondol, amely mellett Edittel guggolunk, helyesen következtet, mert annak a tövében egy emléktábla jelzi, hogy „Német Szövetségi Köztársaság”. Aki úgy gondolja, hogy jövőre velünk tart, annak szívesen megmutatjuk, hogy hol található a régi idők „lábnyoma”, amely nem törődve a rendszerek változásával teszi a dolgát és csendben egyik évről a másikra nagyobb és zöldőbb lesz.

Mielőtt a csapat elindult volna hazafelé, még az utolsó vízparti vendéglátóhelynél egy kellemes meggyőrt is elfogyasztottunk – a sofőrök kivételével.

Nagy öröm számomra, hogy most már 3. éve tekertük körbe a Velencei tavat, és mindig vannak olyanok, akik újonnan is csatlakoznak hozzánk. Jövőre várjuk a régebbi és újabb résztvevőket és bízom benne, hogy megint új élményekkel leszünk gazdagabbak, mert az egyre jobban összekovácsol minket.

Kelemen Nóra

Die Oper

als architektonische Synthese der Opernhäuser
vom Ende des XIX. Jahrhunderts
Grassieren auf der Andrásy út – Teil. 7.

*Andrásy grasszálásunk kiemelkedő pontjához értünk,
a Nemzeti Dalárdához. Ybl Miklós, – lévén maga is egy
Nikolas Ybl – természetesen megtekintette a kor német osztrák
és olasz operaházait, mielőtt hozzáfogott saját fõmûvéhez
az Operaházhoz. Az épület méltatói a kor operaházainak
architektonikus szintézisérõl szoktak beszélni.*

A napjainkban 135 éves Magyar Királyi Operaház 1884-ben, az alkalomhoz illõ emelkedettséggel tárta ki kapuit. Elõttünk most kevésbé... tovább tolong a rekonstrukció-renoválás befejezése. A Királyi Opera beállványozva és álcalepel alatt fogadta a DU-egyesületi expedíciót. Anno a magyar király, I. Ferenc József komoly összeggel támogatta az intézmény létrejöttét, de a Közmunkatanács is méltán érezte magáénak a megnyitási ünnepet. Nem rettentek meg annak idején a Hermina téri ócskás piac zsebeseitõl és az ott mûködõ nem kevésbé hírhedt betyárfogadó elriasztó ténykörülményétõl. További ellenérvek szóltak a hely-

színválasztás ellen, úgy mint a távolság a városközponttól és az évszakonként ingoványos terepviszonyok. A telek viszont olcsó volt. A tér alatt alattomosan lapult egy eltévedt halott Duna-ág... – a békabrekegés a környék bájos sajátja volt.

Öffentliche Ausschreibung für die Bauarbeiten

Az Opera felépítésére kiírt meghívásos nemzetközi pályázatot Ybl Miklós neoreneszánsz dalszínház-terve nyerte; a döntés jogosságát nem kérdőjelezte meg senki, az igazsághoz tartozik viszont, hogy eleve Ybl-t bízták meg egy általános vázlat és a költségvetés elkészítésével. A területet sikeresen lecsapolták, a békák átköltöztek a Városligetbe. A kezdeti elán aztán lankadni látszott, a pénz végképp elapadt, Tisza miniszterelnöknek kellett közbenjárnia. Mindent egybevetve majd egy évtizedig tartott az építkezés, a tervezetnek a duplájába került, viszont egy európai mércével is pompás neoreneszánsz remekmű jött létre. A bécsi Ringtheater 1981-es tűzkatasztrófájában 400-an haltak meg és a Bécset sokkoló esemény új igényt teremtett. A Magyar Királyi Opera épületgépészete a kor legmodernebbjének számított. A tragédián okulva az Asphalea Részvénytársaság általános biztonsági patentjét alkalmazták: vasfüggöny, záporoztató, hidraulikus kötélpadlás – a kulisszák helyett –, és a vészkijáratok számát is növelték. Háromfelé osztották a nézőteret, és az emeletet is független lépcsőházakat, a belső terek gazdag és ízléses kiképzést kaptak.

A falfestmények a Lotz Károly, Than Mór, Székely Bertalan historizáló festőtérió munkái. Stróbl Alajos epreskerti műterméből jött Liszt Ferenc és Erkel Ferenc mészakőszobra, bár mindkét mester még élt akkor. A szfinxeket is Stróbl faragta.

Personelle Entscheidungen – im Wandel der Zeit

A Podmaniczky Frigyes vezette Építő Bizottság válogatta össze azt az illusztris komponista-sort, mely az Operaház homlokzati tetőkorlátján foglalt helyet.

A kor tükrében nem rejtett meglepetéseket a bizottság választása, figyelembe véve természetesen, hogy Liszt és Erkel a lenti főbejáratnál már a legjobb helyeket megkapták. A névsor rendezői balról halad jobb felé: Guido d' Arezzo, Giovanni Pierluigi da Palestrina, Jacopo Peri, Orlando di Lasso, Giovanni Battista Pergolesi, Jean-Baptiste Lully, Luigi Cherubini, Gaspare Spontini, Josef Haydn, Christoph Willibald Gluck, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Carl Maria von Weber, Giacomo Meyerbeer, Gioacchino Rossini, Richard Wagner. Cherubini és Spontini szobrait is Stróbl alkotta. A sóskúti mészakő könnyen hagyja magát faragni, de a közhelyből jól ismert idő vasfogának annál kevésbé áll ellen. 1939-ben az egyik komponista valóban az Andrassy út aszfaltján

kötött ki. A biztonsági okokból eltávolított szoborsor csak a hatvanas években került vissza. Hasonlóan a Hősök tere kurzusonkénti hőscseréire, itt is sikerült a „béketábornak” korigálni az „ántivilág” aránytalanságain. Ekkor végre Moniuszko által lengyel barátaink is felkerülhettek a magas ballusztrádra, a testvéri Csehszlovákiát Bedrich Smetana képviseli máig. A bulgár nép az időtálló mészakő szállítójaként vette ki részét a szoborállításban. Az albán, jugoszláv és román elvtársak akkor még nem értek meg ideológiailag, és a felszabadult három helyet a testvéri Szovjetuniónak engedték át. Mogyeszt Muszorgszkij, Mihail Ivanovics Glinka és Pjotr Csajkovszkij alkották a orosz csapatot. Az NDK-t akaratán kívül képviselő Richard Wagner-rel, Beethoven-nel és Gluck-al, a németajkú válogatott még a szabadkőműves Mozarttal is büszkélkedhet! De lecsérélték Webert és érthetetlen módon Joseph Haydn-t....(lehet, hogy az Eszterháziakkal húzta ki a gyufát... vagy kettős állampolgár volt?) A szoborpark „latin” része is komoly recessziót szenvedett. Palestrina, D' Arezzo, Di Lasso, Lully, Pergolesi, Cherubini és Spontini a kispadra kerültek Verdi, Scarlatti, Bizet, Gounod és Monteverdi jöttek be. Az eddig nevezett számos szobron kívül még millióegy épületdíszítő elem, maszk, zárókő és mitológiai ábrázolás, sgrafittók, pirogránit dekorációk ékesítik a dalszínházat. A főhomlokzat szoborfülkéiben a szakmailag érdekelt négy múzsa: Terpszikhoré, Erato, Thália és Melpomené szerepelnek. Ők négyen, az összesen kilenc közül, alkotják kvázi a zene- és tánckuratóriumot.

Die peinlichen Balancen des Eröffnungsprogrammes

A Magyar Királyi Opera 1884-es díszmegnyitóján Erkel Ferenc, vezényelhette a Bánk bán első felvonását, a Hunyadi László nyitányát és a Lohengrin első felvonását. Érdekes lehetett,

ahogy a nemzeti opera első művészeti igazgatója Erkel Sándor, az apja Erkel Ferenc és az intendáns Podmaniczky Frigyes báró gondterhelt tekintettel összeültek, megpróbálták és egy „politikailag korrekt” műsortükröt összerakni. Az uralkodó Császár és Király, a megnyitó védnöke személyes jelenléte, a dualizmus kínos egyensúlya, a nyilvánvalóan más történelmi szemlélet... Isgalmas feladat a látens kontrasztokat pacifikálni egy ilyen fontos kulturális és társadalmi eseményen.

II. András, magyar uralkodó Halicsba vonul nagy sereggel adót behajtani, és Bánkra bízta az országot távollétében. Több sem kell a német átoknak, azonnal kitör és az udvarban cselszövés, korrupció, erkölcstelenség, a magyar nép sanyargatása lesz urrá. Mi tudjuk, hogy Bánk nem válik pártütővé, de így hozza a sors: az idegen királynét, Gertrudist megöli. Tapintatosan csak az első felvonást adják elő, abban még semmi atrocitás nem történik az uralkodóné ellen. A Hunyadi László szintén érzékeny téma, hiszen a „gyilkos” V. László, Cseh király és Osztrák herceg, ráadásul ott lappang még a probléma a csehekkel is, akik a 1867-es Kiegyezés dualizmusa helyére a trializmust követelik. Hunyadi László lefejezésével egyenlítették volna az osztrákok, de erre sem kerül sor, mert szintén csupán a nyitányt játszották. Ferenc József nyugtalankodhatott, hogy mi jöhet még, de aztán csak föllélegezhetett, mert Lohengrinben egy, a magyarok ellen kivonuló pozitív hőst, egy grál lovagot ismerhetett meg, és a történelem arra tanít minket, hogy Madarász Henrik, majd fia I. Otto csúnyán helyben hagyták Bulcsú és Lehel magyarjait. Sportnyelven egy udvarias 1:2 -vel végződött ez az első nagy barátságos meccs a sógorokkal.

Dank dem es gilt / Köszönet, akit illet

136 éve annak, hogy átadták a Ybl mesterművét. Elmondhatjuk nagy össze-hasonlításban, hogy a májesztró bravúrosan bánt a rendelkezésre álló szűk telek adottságaival. A nézőtér akusztikáját is professzionálisan oldották meg, a hidraulikus színpadtechnikát itt alkalmazták először. A belső tereket „modernizálás” címszóval többször átalakították, az eredeti terveket egyre inkább megmásították, az akusztika ezt igen megsínylette.

Reménykedünk abban, hogy a három éve indult felújítás a hangzás-férőhely-jegybevétel háromszögben is megfelelő súlypontot talál. A séta résztvevői is nagy érdeklődéssel várják a 2022-es (?) ismételt megnyitót és annak műsorát!

Vom Drechsler Café zum Balettinstitut ... – Kriesengeschichten

Az Operának hátat fordítva egy másik válságzónát fedezett fel expedíciónk. A népszáj a mai napig hajlamos balettintézetnek szólítani az Operával szemközti impozáns és titokzatos palotát. A terézvárosi panamáknban műértő lokálmatador tudja, hogy a volt MÁV, volt nyugdíj-intézetének, volt épülete ma legfeljebb a szembeni operaház fantomjának és a vele kolaboráló őrző-védő vállalkozásnak szolgál hajlékul, jelezve, hogy az egyre drágábban gazdát cserélő palota luxusszállodaként találja meg majdan igazi küldetését. A „békeidőkben”

itt prosperáló Drechsler Kávéház Budapest egyik kávévázi gyűjtőpontja volt, és számtalan hírességnek, illusztris asztaltársaságnak szolgált második, vagy netán első otthonul. Se szeri se száma a primadonnáknak, prímabalerináknak, kapellmejsztereknek, bonvivánoknak és irodalmi nagyságoknak, akik e falak között heverték ki a művészettel járó fáradalmakat vagy gyűjtöttek inspirációt eljövendő mesterművekhez. Tekepálya, játékkerem, külön női szalon, a kötelező billiárdasztalok és az elmaradhatatlan szivarfüstbe oltott kávéillat voltak a Drechsler kávéház legfőbb jellemzői.

Das Zweite unter Gleichen

Lechner Ödön, az épület tervezője tapintatosan oldotta meg a megtisztelő kihívást: jelentőset építeni, de nem megpróbálni feleslegesen „überolni” Ybl azonos időben épülő Dalszínházát. Lechner tartotta magát a Sugárút neoreneszansz összképéhez, egyben a megbízó MÁV célkitűzéséhez. Az Állami Vasutak nyugdíjbiztosító intézete kifejezetten befektetés céljára hozta létre az épületet. Drechsler Béla legendás kávéháza után még próbálkoztak páran, kabaré is működött itt rövid ideig, mígnem a második világháború és a rákövetkező – a hanyag burzsoázia számára kevésbé élhető – légkör végleg be nem záratta.

Ostwind – die reine Quelle

A művészi tánc, a balett nem Nyugat felől, mint minden, hanem a nagy szláv szomszéd, Oroszország felől sugárzott a Pannon síkságra. Szentpéterváron Vaganova balettakadémiája már ontja a világsztárokat, amikor a Király és a Nagymező utca környékén tánc alatt elsősorban a Kék macskában előadott pajzán csábtánc volt értendő. Az ilyen műélvezetek után azért mindig jó volt ellenőrizni a brifftasni meglétét. De persze nem véletlenül van saját múzsája a művészi táncnak, tessenek csak megtekinteni Terpszikhoré kisasszonyt a Királyi Opera főhomlokzati fülkájében! Nicolas Guerrat, olasz mester kapta a megtisztelő megbízást a színvonalas magyar balett megteremtésére, melyen 12 évig dolgozott. A Monarchia többek között Itáliával is hadban állt, tehát a mesternek mennie kellett, mint ellenség. A Királyi Operaházban a „balettpatkányok” egy gyakorlóteremben sajátították el az olasz balett-technikát, szó sincs még intézetről vagy iskoláról. Csak a II. világháború után, a negyvenes és ötvenes évek fordulóján születik a döntés az Állami Balett Intézet létrehozásáról, mely így 1950-ben Lőrinc György vezetésével létre is jöhetett.

Eine Schule von Format

A Lechner-palotába költözött intézetben már a világot meghódító orosz Vaganova módszerrel sajátították el a tanuló a mesterség és a táncművészet eszköztárát. Azóta az Intézet a Magyarországon egyedül diplomát adó táncművészeti tanintézménnyé nőtte ki magát. Százával lehetne sorolni a neveket és az intézet hatvan éve alatt végzett hírességek könyveket megtöltő történeteit. Kun Zsuzsa, Lakatos Gabriella, Orosz Adél, Harangozó Gyula, Havas Ferenc, Róna Viktor, Seregi László, Dózsa Imre – csak pár név a többi kiválóság képviselőjében, akik részben még ma is a jövő nemzedék tanításával foglalatoskodnak. A szembeni Opera jelenkori fejlődéstörténetéhez hasonlatosan, beláthatatlan a „rekonstrukció” illetve tatarozás

kimenetele és tartalma... Ésszerű lenne a feltételezés, hogy az ötcsillagos szálloda megnyitóját összehangolják az Opera újra-nyitásával.

Das Neue Theater – Kunst der Umwandlungen

Négy műzsát már szóba hoztunk és kibeszéltünk, egy kétséges megítélésű démonról még nem tárgyaltunk. Al Asmodáj a füstös kávéházak és fülledt erotikájú mulatók csáb-démonja rögtön itt a Dreschler-palota mögött ütött tanyát. A mai Új Színház épülete 1909-ben nyílt itt meg, még mulató státuszban. A Parisiana mulató pillanatok alatt a pesti Broadway leglátogatottabb mulatója lett, de alig egy évvel később már a londoni világiállítás sztárépületének, a Cristallpallay nevét viselte: Kristálypalota. Két évre rá átépítették és átnevezték Táncpalotára. 1919-ben, két forradalom után újabb átépítés következett és az elmaradhatatlan átnevezés is megtörtént: Revüszínház. 1921-ben Vágó László végleg színházzá alakította az épületet. Páholsoros belsőteret és széksoros nézőteret alakítottak ki, a fogadócsarnok feletti kis, télikertes mulató megtartása mellett. A mulató később Parisien Grill néven a legelőkelőbb réteg szórakozóhelye lett. (A vájtfülűek emlékeznek, ugye, Sennyei Vera szeretett Pestjét búcsúztató dalára a Hubay-Vas-Ránki szerzőtrío „Egy szerelem három éjszakája” című zenés tragédiából: „...Pertis hegedűje, jaj, hová tűnt? És a Grill, a kis Parisien?... Isten veled szívünk minden álma...”) A szintér neve az átalakítás után Blaha Lujza Színház lett, de 1944-ig még három társulat váltotta egymást: a Nemzeti Színház kamaraszínháza, a Kamara Színház és az Andrássy úti Színház. A második világháború után Várkonyi Zoltán alakítja itt meg Művész Színházát, mely a fordulat éve után, 1949-ben törvényszerűen változik Úttörő Színházzá. Sztálin halála újabb fordulatot eredményezett melynek sodrában az Ifjúsági Színház Kamaraszínháza felirat került az előző helyére. Az architektúrában is a szocialista realizmus kerekedett felül, tönkretették tehát a homlokzatot, a kőburkolatot lebontották és Jókai Színházra keresztelték át az intézményt. Az 1962-es átépítés szintén új nevet hozott magával, a Thália Színházét. A Bartók Színház 1971-től, a Budapesti Gyermekszínház 1974-től játszott itt. Az 1987-ben kezdődő felújításig még az Arany János Színház hat éves tevékenysége is belefért. Aztán a Parisiana Új Színházzá változott, melyet Márta István zeneszerző, majd napjainkban Dörner György vezet.

Niemand ahnte es

Amikor 1907 végén az épület megrendelője, Amália úrhölgy, érdeklődve követte a zseniálisan újszerű Lajta Béla mű építését, még nem számíthatott ilyen mozgalmas jö-

vövel. Lajta definíciója az art deco-ról, mint az eddigi hagyományoktól történő ultimatív elrugaszkodás és a polgárság az arisztokrácia fölött aratott diadalának metaforája, végleg meggyőzte Schwarz Amáliát, aki a fent említett győzelmet abszolút magáénak érezte. Az art-deco keleties célzásai és mediterrán elemei szépen illettek a Zweimohren Gasse-ba, azaz a Két szerecsen utcába. A Székesfőváros 1873 rendeletének megfelelően, magyarosították az utca-, kerület- és intézményneveket, és ugyan ez a rendelet regulázta a számneveket tartalmazó elnevezéseket is. A mórok, azaz a két szerecsen sem úszta meg, sorsot kellett húzniuk, maradt egy. Ma már csak a Két szerecsen bisztró emlékeztet a Nagymező utca – Paulay Ede utca sarkán a békeidőkre. A mórok teljes kiűzetése is elérkezett. Az utca Paulay Ede, a Nemzeti Színház hős- és fénykorának igazgatójának nevét vette fel. A Parisiana Lajta Béla életművében egy fontos fordulópontra és könnyen lehet, hogy pont e változás mentén tudjuk a szecessziót a legszemléletesebben az art-decótól megkülönböztetni. Korábban Lajta homlokzati díszei is Lechner hatása alatt burjánzottak; a népművészet vagy a vallás szimbólum és ornamentika világát jelenítették meg. A Parisiana mulató indítja Lajta késői, utolsó alkotói korszakát. Teljes stílusvizsgálatra kezdett törekedni, a leglényegesebbre. Megtartja bár a szecesszió díszítő elvét, de írtózik a giccs felé hajló öncélú mézeskalács szépélgéstől. Az ő díszítőelemei valós funkciókat hordoznak, kis iparművészeti remek. Egyszerre dekoratívak, ugyanakkor megtaláljuk a jövőbe mutató funkcionalizmus jegyeit, késői műveit illik premodernnek titulálni. Óriási hiányt szenvedne a pesti Broadway építészeti összképe a Parisiana és a pártázaton sorakozó szeráfok nélkül. Az eredeti épület tetején még egy antikizáló kis szentélyszerű timpanonos építmény is volt. A szeráfok kezében tízes osztású táblácskák, mintha fotocellás napkollektorokat tartanának a fény felé. A tízes szám és a táblák akár a parancsolatokra is utalhatnak, és miért ne figyelmeztessék a mulatóvendéget tapintatosan az európai kultúra által elfogadott erkölcsökre. A portál két, kék golyót szorongató majma feltehetőleg az átmulatott éjszaka

utáni állapotokra utal. Erről nem találtunk semmit a Bibliában, viszont a görög mitológia sors-istennőjének Tükhének legfontosabb munkaeszköze pont egy ugyanilyen golyó, mely a forgandó szerencsét, tehát a sorsot szimbolizálja.

Ha Tükhé is úgy akarja, akkor a 2020-as évben a Kulturális Örökség Napjai szeptember 18-19-20. lesznek és a hagyományainkat ápolva 19-én, szombaton találkozunk majd újra, mert akkor lesz autómentes a nap. Vár a Wahrmann-palota nem kevésbé kalandos és romantikus története, de akár József Attilával is szembeálkozhatunk...

Auf Wiederschaun also liebe Kommilitonen: Die Kultur mit uns, wer gegen uns!

Erzählung zum Buch

Wie aus zwei Leben, ein Bild von zwei Systemen erwuchs?

Geboren 1949 im Osten Deutschlands, aufgewachsen im Klima des kalten Krieges, während der Schulzeit vier Mal umgezogen, gelebt zumeist in einer Kleinstadt, 35km entfernt von Berlin, im Schatten der geteilten Stadt.

Als Mitglied der Pionierorganisation sammelten wir Ende der 50ziger Jahre, weit vor dem „grünen Punkt“, auch noch vor dem Club of Rom, mindestens einmal im Monat Altstof-

fe. Wir klingelten an den Haustüren und fuhren das Papier und die Flaschen mit Fahrrad oder Handwagen, zu zentralen Annahmestellen. Das Geld floss nicht in die eigene Tasche, sondern in die Pionierkasse. Täglich fütterten wir, noch vor Schulbeginn, mehrere Karnickel im Schulgarten. Auch dieser Erlös ging in die zentrale Kasse. Ich war kein großer Freund der Tiere, aber stolz auf die Ergebnisse meines Pionier Trupps, der im Wettstreit mit anderen Gruppen meiner Schule stand. Soweit ich mich erinnere fehlte es mir an nichts.

Solche persönlichen Erfahrungen, wie sich gemeinsames Handeln im eigenen Umfeld, gegenüber gemeinschaftlichen Zielstellungen anfühlte gab es unzählige. Heute nennen es Soziologen etwas sperrig „Partizipation“. Solche Erlebnisse setzten sich im Studium fort, egal ob beim nahezu unentgeltlichen Einsatz in der Kartoffelernte, oder den hitzigen Diskussionen um die Vergabe von Leistungsstipendien. Mein Leben im Osten war eine sehr persönliche Bestätigung dafür, das solidarische Verhalten funktioniert, dass Gemeinschaft möglich ist. Erst später empfand ich, dass Leistungen nicht so richtig anerkannt wurden und das Prinzip der Gleichmacherei zu viel Schludrian und persönlichen Abkopplungen auch vom Solidarprinzip führte. Da die Gleichmacherei bereits durch Marx als „Löffelkommunismus“ verhöhnt wurde, hielt ich es für eine der vielen „Kinderkrankheiten“, die zu kurieren sind. Die Zeit der „Genesung“ war aber bereits verspielt. Nicht nur das Prinzip einer naiven Gleichmacherei, sondern das ganze Prinzip des gesellschaftlichen Systems wurde abgewählt. Aus den anfänglichen Forderungen einen besseren, auch einen leistungsfähigeren Sozialismus aufzubauen, wurde seine Überwindung gefordert.

Ein zweites Leben begann. Vieles musste von Grund auf neu gelernt werden. Allen voran die „Spielregeln“ des sozialen Zusammenlebens. Die Entwertung des bisher gelernten Sozialverhaltens, einschließlich erworbener Fähigkeiten des Operierens in der Schattenwirtschaft, nahm ein Maß an, das mich (40zig jähig und promoviert, mit zwei Berufsabschlüssen) über Nacht auf das Niveau eines Schulanfängers beamte. Eine solche einzigartige Konstellation hält die Geschichte wohl sehr selten bereit.

Der Sprung in die Selbständigkeit 1990, zunächst als Handlungsreisender, ließ mich im Schnellkurs die Wirkprinzipien der neuen Gesellschaft erfahren. Schon im ersten Jahr erlebte ich, gewissermaßen im Crash-Kurs, welche ungeheure Triebkraft, aber auch zerstörerische Wirkung das Geld entwickeln konnte. Mein erster Partner war ein kleiner Mann, der auf eine wohl wahre Biographie als Millionär verweisen konnte. Sein Sieben-fünfer BMW (12 Zylinder), seine ultraflache goldene Platin Uhr, die Mont Blanc Schreibgarnituren kannte ich bislang nicht, verfehlten aber nicht ihre Wirkung. Selbst in seinem Sozialverhalten mir und meiner Familie gegenüber gab es kaum etwas auszusetzten. Das hielt bis zur ersten Rechnungslegung. Das gesamte Erscheinungsbild war auf Bluff aufgebaut. Mit nahezu charismatischen Fähigkeiten wurde ein Netzwerk von Lügen und Betrug geschaffen, das ich nicht für möglich hielt und für das ich bislang keine Sensoren besaß. Nun könnte man sagen, schlecht gelaufen. In solch Goldgräberzeiten passiert so etwas häufiger. Nun begann ein Wettlauf zwischen Lerneffekten und tieferen Eindringen in die Geheimnisse der Marktwirtschaft. Ich begriff schmerzhaft, was ich früher über den Kapitalismus nur in der Schule gelernt hatte. Nicht nur das sich die Gesetze des Marktes spontan, durch die „nicht sichtbare Hand“ durchsetzen, sondern auch, wie sich menschliches Verhalten mit der Höhe des zu erwartenden Profits verändert. Mehrfach ging ich auf die Bretter. Immer wieder stand ich auf. Drei Kinder waren zu ernähren, dazu kam mein Stolz keine dauerhafte Niederlage ertragen zu können. Zugleich war ich keineswegs bereit, meine sozialen Erfahrungen zu leugnen und mein Bild von der Welt zu verraten, oder als zeitbedingte Irrungen einfach abzulegen. Es kam einer Quadratur des Kreises nahe.

Was war passiert? Die Welten passten einfach nicht zueinander und doch waren sie real. In beiden Systemen konnte man Erfolg haben, in beiden gab es Anstand und Verrat, in beiden konnte man Freunde finden. In beiden fand man glückliche Momente, in beiden gab es gute und schlechte Köche, ehrliche Sportler und Trickser. Die Vielzahl der Übereinstimmungen und zugleich die tiefen Erfahrungen einer unterschiedlichen Sozialisierung, das war es was mich umtrieb und ich nicht „auf den Begriff“ bringen konnte.

Das ging so lange so, bis ich vor ca. 20 Jahren von einem Experiment der Spieltheorie las. Im „Ultimatum Spiel“ konnte Werner Gürth, erstmals 1982 nachweisen, dass sich Menschen keineswegs so gierig und „Nutzens-Maximierend“ verhalten, wie es bis heute von den Apologeten der freien Marktwirtschaft immer behauptet wird. Die Kunde von diesem Experiment ließ mich aufhorchen. Hunderte Male wurde das Spiel in allen Kontinenten und mit den verschiedensten Ethnien nachgespielt, jedes Mal mit ähnlichen und umwerfenden Ergebnissen. Ergänzende Experimente aus dem Tierreich zu Fragen der Fairness, wie die von Frans de Waal dem berühmten Primatenforscher, nährten meine Hoffnung, dass die sozialen Erfahrungen meines ersten Lebens doch kein Zufall sein konnten. Ich beschloss, mich damit näher zu beschäftigen und die zwei realen Leben vielleicht doch noch besser deuten zu können und dabei weder das eine noch das andere lediglich als „Ausrutscher“ oder „Unfall der Geschichte“ titulieren zu müssen.

Inzwischen liegt eine erdrückende Beweislast westlicher Forschungen vor, die helfen meine östlichen Erfahrungen zu deuten. Die Quintessenz ist die: Der Mensch verfügt sehr wohl über ein sozial tief verankertes Sozialverhalten, das Fairness, solidarisches Verhalten und Streben nach Gerechtigkeit einschließt. Sichtbar ist das dort, wo die kulturelle Überlagerung noch am geringsten ist, in der frühkindlichen Phase.

Wie aber verhält es sich nun mit der Deutung der sozialen Erfahrungen aus meinem zweiten Leben. Ich habe schon viel Vertrauen verloren, Missgunst erlebt, Gesetze selbst übertreten, Neid in mir gespürt, denke über Erbschaftsfragen und Eheverträge nach, wie ich es mir vor 40 Jahren nicht hätte vorstellen können. Meine Bereitschaft zum Solidarverhalten ist arg gebeutelt. Wie erklärt sich das?

Ganz offensichtlich bietet Bertold Brecht, auch erfahren mit den Erlebnissen in zwei Welten, mit seiner genialen Dreigroschenoper ein Erklärungsmuster. Wenn die Verhältnisse so nicht sind, dann kann auch keine Moral aufkommen. Er lässt seine Protagonisten singen: "Erst kommt das Fressen, dann die Moral" Den Zuhälter Mackie lässt er die Frage stellen: "Was ist ein Dietrich gegen eine Aktie? Was ist ein Einbruch in eine Bank gegen die Gründung einer Bank?" Ich fühle mich verstanden. Es sind die Verhältnisse, die etwas mit mir gemacht haben.

Nun über einen Erklärungsmodus zu verfügen ist das eine, was aber kann man den Kindern oder gar den Enkelkindern empfehlen? Mit neuesten Erkenntnissen der Hirnforschung, Sozialpsychologie, Anthropologie, Geschichte, Soziobiologie, Spieltheorie etc. im Kopf, ging ich der Frage nach, was zeichnet den Homo sapiens aus? Es gibt eine Vielzahl interessanter Antworten und sicherlich keine davon endgültig oder umfänglich genug. Interessant ist es aber schon, dass trotz der erdrückenden Beweislast, die Schlussfolgerungen für Grundzüge eines gesellschaftlichen Zusammenlebens weitestgehend ausgeblendet bleiben. Entweder ist es die Selbstbeschränkung vieler Wissenschaftler bei „ihren Leisten“ zu bleiben, oder der enorme Druck des Mainstreams, der ja immer die Gedanken der Herrschenden repräsentiert. Genau das habe ich in meinem Buchprojet versucht zu leisten.

Die unterschiedlichen sozialen Erfahrungen aus zwei unterschiedlichen Systemen haben dabei enorm geholfen., Vorzüge und Schwächen, Gefahren und Chancen miteinander abzuwägen. Zugleich haben mir dabei das Wissen um zwei unterschiedliche Herrschaftssysteme und die Wirkkraft unterschiedlicher Sozialisierungen, dabei geholfen nicht in Extreme zu verfallen.

Summary:

Neuere westliche Erkenntnisse unterschiedlicher Wissenschaft Disziplinen halfen mir, meine östliche Sozialisierung besser zu verstehen. Meine westlichen Erfahrungen im Sozialverhalten machten mir deutlich, wie schwer die Übersetzung der Erkenntnisse in politisches Verhalten ist. Bei aller Verschiedenheit der gesellschaftlichen Systeme, gibt es doch invariante Merkmale der Gattung/Art. Diese gilt es zu bestimmen und zunehmend als Maßstab unseres Handelns zu nehmen. Auch, um die großartige Art zu erhalten.

Bernd Raffelhüschen–Timon Renz

Der deutsche Glücksatlas und die Messung der Lebenszufriedenheit

Der von der Deutschen Post herausgegebene Glücksatlas versucht mittels quantitativer Daten Gründe für die allgemeine Lebenszufriedenheit zu erforschen. Zudem vergleichen die Arbeiten jährlich das „Glücksniveau“ in Deutschland zwischen den Regionen. Der Glücksatlas basiert dabei auf verschiedenen Datensätzen. Der größte und relevanteste ist das am Deutschen Institut für Wirtschaftsforschung (DIW) in Berlin angesiedelte Sozio-oekonomische Panel (SOEP) Deutschland, das seit 1984 existiert und an dem pro Jahr rund 30.000 Personen teilnehmen. Neben demografischen, beruflichen und persönlichen Eigenschaften werden die Teilnehmer auch nach ihrer allgemeinen Lebenszufriedenheit sowie ihrer Zufriedenheit mit anderen Lebensbereichen, wie etwa dem Einkommen, der Gesundheit oder der Arbeit, gefragt. Die Frage nach der allgemeinen Lebenszufriedenheit lautet: „Wie zufrieden sind Sie gegenwärtig, alles in allem, mit Ihrem Leben?“ Auf einer Antwortskala von 0 (ganz und gar unzufrieden) bis 10 (ganz und gar zufrieden) können die Befragten ihre persönliche Lebenszufriedenheit einstufen. Die Zufriedenheit mit anderen Lebensbereichen wird äquivalent abgefragt und beantwortet. Der Glücksatlas greift aber auch auf eigene Erhebungen zurück. Diese werden vom Institut für Demoskopie Allensbach durchgeführt, welches bundesweit mehrere tausend Personen nach ihrer allgemeinen Lebenszufriedenheit im Rahmen eines persönlich-mündlichen Interviews befragt.

2019 bewerten die Deutschen ihre Lebenszufriedenheit mit 7,14 Punkten (vgl. Abbildung 1). Das ist der höchste Wert seit der Wiedervereinigung. Nach zwei Jahren leicht sinkender Zufriedenheitswerte macht die Lebenszufriedenheit in Deutschland 2019 also einen wahren „Glückssprung“. Im Vergleich zu 2018 konnten die Ostdeutschen ihr Zufriedenheitsniveau um 0,11 Punkte von 6,89 auf sieben Punkte steigern. Pünktlich zum 30. Jahrestag der Wiedervereinigung erreicht das Lebensglück der Ostdeutschen damit seinen bis dahin höchsten Wert. In Westdeutschland stieg die Lebenszufriedenheit von 7,09 auf 7,17 Punkte. Das entspricht einem Plus von 0,08 Punkten. Da die Lebenszufriedenheit im Osten erneut stärker gestiegen ist als im Westen, ist der Glücksabstand zwischen Ost- und Westdeutschland weiter geschrumpft. 2019 beträgt die Differenz nur noch 0,17 Punkte. 1991 im turbulenten Jahr gleich nach der Wiedervereinigung betrug die Differenz noch beachtliche 1,3 Punkte (vgl. Glücksatlas 2011).

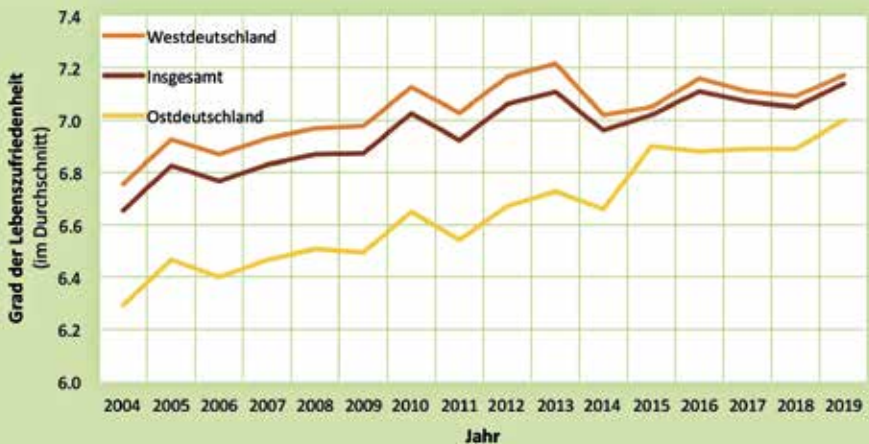
Zwischen den einzelnen Regionen in Deutschland gibt es sichtbare Zufriedenheitsun-

terschiede. Am auffälligsten ist die Trennung zwischen Ost- und Westdeutschland: Die Menschen in den alten Bundesländern bewerten ihre Lebenszufriedenheit im Durchschnitt deutlich höher als jene in den neuen Bundesländern. Die glücklichsten Deutschen leben wie in den vergangenen Jahren auch 2019 in Schleswig-Holstein. Seit 2013 steht das nördlichste Bundesland nun bereits an der Spitze. Wie im vergangenen Jahr ist Brandenburg auch 2019 das Schlusslicht unter den deutschen Regionen.

Werden die europäischen Länder miteinander verglichen, werden die Daten des Eurobarometers herangezogen (0 = „überhaupt nicht zufrieden bis 10 = „sehr zufrieden“). An der Spitze der glücklichsten Länder Europas steht nach wie vor Dänemark mit 8,9 Punkten, gefolgt von den Niederlanden (8,4 Punkte). Ungarn belegt mit 5,9 Punkten Platz 25 (von insgesamt 33 Ländern). Allerdings nähern sich – ähnlich wie innerhalb Deutschlands – auch die Länder Europas in ihrer Lebenszufriedenheit weiter an. Ungarn hatte 2008 zum Spitzenreiter Dänemark noch 4,2 Punkte Abstand, der im Jahr 2018 auf 3 Punkte zusammengeschmolzen ist.

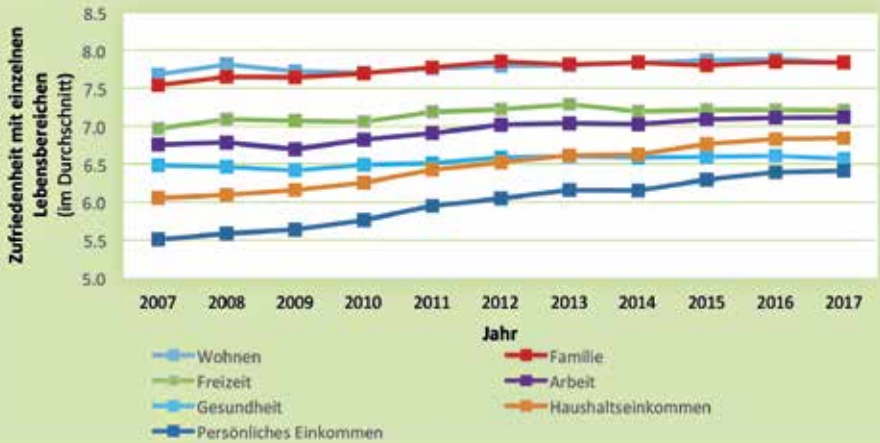
Der Glücksatlas vergleicht neben der allgemeinen Lebenszufriedenheit auch Zufriedenheiten in einzelnen Teilbereichen. Neben Zufriedenheiten mit materiellen Größen wie persönliches Einkommen und Haushaltseinkommen werden auch eher „immaterielle“ Aspekte wie die Zufriedenheiten mit Wohnen, Familie, Freizeit, Arbeit und Gesundheit einbezogen.

Abbildung 1
Lebenszufriedenheit im Zeitverlauf 2004 bis 2019

Quelle: Eigene Berechnungen auf Basis des SOEP v34 (2004 bis 2013, ohne Berücksichtigung der Sonderstichproben) und IID Allensbach (2014 bis 2019). **Anmerkung:** Verzerrende Einflüsse aufgrund unterschiedlicher Interviewmethoden sowie der Dauer der Paneldzugehörigkeit im Rahmen der SOEP-Daten wurden kontrolliert.

Abbildung 2
Entwicklung der subjektiven Zufriedenheit mit einzelnen Lebensbereichen (2007 bis 2017)

Quelle: Eigene Berechnungen auf Basis des SOEP v34 (2007 bis 2017). **Anmerkungen:** Die Zufriedenheit mit der Arbeit wird nur von Erwerbstätigen beantwortet. Zur Berechnung der Durchschnittswerte wurden Hochrechnungsfaktoren verwendet.

Auch hier zeigt sich spätestens seit 2007 ein konstant ansteigendes Zufriedenheitsniveau (vgl. Abbildung 2).

Ein entscheidender Faktor für den Anstieg der allgemeinen Lebenszufriedenheit und die hohen Bewertungen in den Bereichszufriedenheiten Arbeit, Haushaltseinkommen und persönliches Einkommen ist sehr wahrscheinlich die weiterhin anhaltende gute wirtschaftliche Entwicklung in Deutschland. Vor allem die geringe Zahl an Arbeitsuchenden und der hohe Beschäftigungsstand sind hier hervorzuheben. Denn Arbeitslosigkeit ist eines der größten Glückshemmnisse überhaupt (vgl. Glücksatlas 2015). Im Juni 2019 lag die Arbeitslosenquote in Deutschland bei 4,9 Prozent – der niedrigste Wert seit der Wiedervereinigung. Vor zehn Jahren (2009) betrug sie noch 8,5 Prozent.

Jedes Jahr setzt der Glücksatlas verschiedene Schwerpunkte. 2019 waren dies zum einen anlässlich der 30-Jahr-Feier des „Mauerfalls“ die Ost-West-Unterschiede und zum anderen das Thema Gender-Diversity am Arbeitsplatz. Während alle bisher präsentierten Bereichszufriedenheiten seit der Wiedervereinigung in den ost- und westdeutschen Bundesländern in der Regel von Jahr zu Jahr angestiegen sind, trifft das auf die Zufriedenheit im Teilbereich Arbeit nicht zu. Ihren Tiefpunkt erreichte die Arbeitszufriedenheit im Osten in 2005 mit rund 6,4 Punkten. Seitdem steigt sie an. Im Westen ging die Arbeitszufriedenheit noch ein paar Jahre länger zurück. Dort wurde der Tiefpunkt erst in 2009 mit rund 6,7 Punkten

erreicht. Seitdem steigt sie dort aber auch an. 2017 erreichte die Arbeitszufriedenheit in Westdeutschland ein Niveau von rund 7,2 Punkten, im Osten wurden annähernd 6,9 Punkte erreicht. Sowohl im Westen als auch im Osten wurden aber noch nicht wieder die Niveaus erreicht, die zur Zeit der Wiedervereinigung galten. Damals lag die Arbeitszufriedenheit im Westen und im Osten bei rund 7,2 Punkten. In diesem Teilbereich gibt es also in West und Ost noch Luft nach oben.

Im Bereich Gender-Diversity ging es unter anderem um Berufsstereotypen und wie zufrieden sich Männer bzw. Frauen in den klassischen Berufen des jeweils anderen Geschlechts fühlen. Männer, die im Dienstleistungsbereich – also einer von Frauen dominierten Berufsgruppe – arbeiten, bewerten ihre Arbeitszufriedenheit im Durchschnitt mit 6,94 Punkten. Männer, die in einem typischen Männerberuf wie Produktion oder Handwerk arbeiten, kommen durchschnittlich auf 6,87 Punkte. Sie sind damit zwar rechnerisch 0,07 Punkte unzufriedener – der Unterschied in der Zufriedenheit ist allerdings nicht statistisch signifikant. Mit anderen Worten: Männer in Männerberufen sind genauso zufriedenen mit ihrer Arbeit wie Männer in Frauenberufen.

Vergleicht man die Arbeitszufriedenheit von Frauen und Männern allgemein fällt auf, dass beide Geschlechter auf ein ähnlich hohes Niveau kommen. Frauen bewerten ihre Arbeitszufriedenheit im Durchschnitt mit 7,10 Punkten, Männer mit 7,11 Punkten. Unterschiede zwischen den Geschlechtern gibt es dagegen in der Zufriedenheit mit dem persönlichen Einkommen. Männer bewerten ihre Zufriedenheit mit 6,50 Punkten um 0,27 Punkte höher als Frauen, die in diesem Zufriedenheitsbereich lediglich einen Wert von 6,23 Punkten erreichen. Das lässt den Schluss zu, dass für Frauen das Einkommen eine deutlich geringere Rolle für die Zufriedenheit mit der Arbeit spielt als für Männer. Diese Vermutung wird durch eine weitere Untersuchung anhand der SOEP-Daten bestätigt: Steigt das Gehalt um 10 Prozent, dann ist der Effekt dieser Erhöhung auf die Arbeitszufriedenheit für Männer 30 Prozent stärker als jener für Frauen.

2020 wird der deutsche Glücksatlas seine zehnte Ausgabe feiern und setzt damit seine Untersuchungen zur Lebensqualität fort. In der Lebenszufriedenheitsforschung gibt es derzeit rasante fortschreitende Entwicklungen und Erkenntnisgewinne, denen ein aktueller Atlas nachkommen muss. Es zeigt sich heute, dass die Auseinandersetzung mit der Lebenszufriedenheit die Sozialwissenschaften noch einige Zeit beschäftigen wird.

Seminargruppentreffen in Leipzig – Oktober 2019. TU Dresden BWL 05

Rückblick auf die Anfänge

1973-1977 között tanultuk a vállalati gazdaságtant és a specializációt jelentő energia-gazdasági műszaki ismeretek elméleti alapjait. Négy külföldi hallgató volt a csoportunkban, a görög fiú két hónapon belül önként távozott, a vietnámi kolléga az első féléves vizsgákon már nem juttott át, néha úgy tűnt, azt sem tudja, hol van. A 22 fős tankörben ketten, magyar lányok, maradtunk külföldiek, az akkor még jellemzően „női” karon. Sok kellemes emlékem nem volt a tankörrel, a Betreueriném hamar távozott a Jurij Gagarin Str-i kollégiumból. Mozgalmi karrierjét jobban tudta építeni a többiekkel együtt lakva. Ennek nagyon örültem, mert a mi kollégiumunkban és a magyar közösségben sokkal színesebb, szabadabb volt az élet, bár a Konspektjei (pl. Marx das Kapital-ból) később nagyon hiányoztak. A kapcsolat a tankörrel az előadásokra, vizsgákra korlátozódott, hiányzott a kölcsönös érdeklődés egymás iránt.

Das erste Treffen in 1997

Először 20 évvel a végzés után, 1997-ben találkoztunk Drezdában, szinte teljes létszámban, bár már akkor két társunkkal senkinek nem volt kapcsolata. Már akkor feltűnt a változás, hogy sokkal barátságosabbak és nyitottabbak lettek a tankörtársak. Az egyesítést követő munkahelyi változásokat éppen kiheverték. Néhányan, rövid ideig munka nélkül voltak, de a következő, 10 évvel későbbi – 30 évvel a végzést követő – találkozónkon már mindenkinek volt

munkája. Jellemzően mindenki az energiagazdasági szakmában maradt, egy-két tankörtárs önálló vállalkozásba kezdett. Gondolhatnánk, hogy ez a szakirány a változások tükrében „bukásra” volt ítélve. Sok tantárgyunk teljesen hasznavehetetlen elméleti alapnak bizonyult a társadalmi és gazdasági változások következtében. Mégis mindegyikünk tudott valamire építeni és nem vesztette el a talajt a lába alól.

Néhány példa: magyar tankörtársnóm NDK-ban ment férjhez és az eisenhüttenstadti hőerő- és acélműnél szinte 100%-ban hasznosította az energiagazdasági specializáció során tanultakat. A Wende és a tulajdonosváltás nem rendítette meg az állását, sőt a klimatechnikát tanult férje lett néhány évre munkanélküli, és ezidő alatt a feleség volt a családfenntartó. Másik példa, hogy a kelet-német rádió- és tv-gyárnál (RFT) készletgazdálkodással foglalkozó tankörtársnőnk, miután felszámolták a gyárat és az összes készlet elfogyott, munka nélkül maradt. Két éven belül egy (kelet) berlini idősek otthona gazdasági vezetője lett.

Végül a magam példája, hogy amikor a családi helyzetünk lehetővé tette, a (szocialista) ipar szakos közgazdász diploma mellé elvégeztem a mérlegképes könyvelői és adótanácsadói tanfolyamokat (összesen 3 év), plusz egy angol középfokú nyelvvizsgát letettem és így 23 évig egy német többségi tulajdonú nagyvállalatnál dolgozhattam.

Nach weiteren 20 Jahren in Budapest und jetzt in Leipzig

2017-ben Budapesten találkoztunk. Akik közben nem jártak Magyarországon, leesett az álluk a változások láttán. Ekkor már nagyon „összebarátkoztunk” és elhatároztuk, hogy sűrűbben találkozunk majd, és kulturális programot is szervezünk.

A lipcsei találkozóra Gundel tankörtársunk állította össze a háromnapos programot, minden részletet előre egyeztetett, mindent lefoglalt, majd megkaptuk az Agenda-t az erre a célra kialakított Whats app-csoportba bejelentkezve. Így aztán annyit chateltünk előtte, hogy minden aktuális információ körbejárt, munkáról, családról.

Lipcsében a változások döbbenetesek (1976-ban jártam itt). Bár Szászország második leg-

nagyobb városa, több mint fél millióan lakják, de az idegenvezetőnk friss statisztikára hivatkozva elmondta, hogy Drezdát rövidesen megelőzi, mert nagyon sok fiatal költözik a városba (nem külföldi bevándorlók!), mivel a lakásbérleti díjak nem túl magasak. A nyugat-németek szerint Lipcsébe a szövetségi kormányzat önti a fejlesztési pénzeket, de például az óváros rendbehozatala főleg magántőkéből történt.

In Chemnitz wird gearbeitet, in Leipzig gehandelt, in Dresden gefeiert

Azt, hogy a város már 1100-ban vásártartási jogokat kapott, és hogy a kereskedelem a városrendezésben és az építészetben is meghatározó volt, lépten-nyomon bizonyítva láttuk. Az első nap hajóztunk a Lipcsét átszövő csatornarendszeren, amely részben természetes eredetű – az Elster mellékágai – részben kiépített vízi rendszer, amelyen a malomipar, szén-szállítás és a textilipar alapanyag- és késztermék logisztikáját bonyolították. Mi is béreltünk egy elektromos csónakot és csendesen végighajóztunk az egykori villák, ipari műemlékek, sportegyletek házai, hangulatos parti éttermek és kávézók szegélyezte Elstergraben vonalán, ügyelve, hogy a vidrák családi életét se zavarjuk meg. A hajós társaság igazán felkészült idegenforgalomból, három kanna kávéval lepte meg a csapatunkat. Az esti „gemütliches Beisammensein” egy patinás sörkertben zajlott, az étlapon a szoljanka már teljesen ismeretlen fogás, de az Eisbeinre hosszas tanulmányozás után rátaláltunk. A Radeberger igen nagy mennyiségben fogyott, nosztalgiából még néhányan a smaragdszínű Waldmeister likórt választották, de az igazi sláger a whisky likőr volt. A szállodába a „Kneipenmeile” útvonalán tértünk vissza, jó hangulatban. Tapasztaltuk, hogy milyen pezsgő éjszakai élet zajlik a kávézók, jazz pubok, éttermek negyedében.

Másnap tényleg az ismeretszerzés volt a meghatározó. Gundel előző este kiosztotta a fehér egyenkalapot, Weisshüter-csapatunk együttartása így lehetővé vált. Két felvonásos városnéző programon vettünk részt, délelőtt busszal, délután gyalogosan. Az oldtimer hop on-hop off-busz külön élmény volt, echte kelet-német csoportok – mint mi is – szívesen bérelik. Az idegenvezető humora, ahogy a múlt szürkeségét és a jelen nagystíliú, elegáns sokszínűségét összehasonlította felért egy kabaréesttel a Herkuleskeuleban.

Retro wird geschätzt

A budapesti találkozáskor, amikor a BKV-hajóval kikötöttünk a Római parton, kicsit furcsán éreztem magam az enyhén nomád környezet miatt, de egykori diáktársaim lelkesen ültek a támla nélküli padokon és állították, hogy itt olcsóbb a pálinka és finomabb a debreceni kolbász, mint amit eddig fogyasztottak és az egész nagyon „klasse und original”. Rossz érzésemet kompenzálta, hogy mire vissza-BKV-hajóztunk, már besötétedett és Budapest teljes díszkivilágításban pompázott. El lehet képzelni, hogy tobzódtak az emlékekben, amikor Lipcsében a „volt egyszer egy NDK” kiállítás megnéztük.

Természetesen az ebéd a város leghíresebb borpincéjében, az Auerbachs Kellerben volt. Itt étkezett gyakran Goethe is – az egyetemi előadások után (és helyett?) – tanultuk irodalomból, hogy ez jelentős inspirációt adott számára a Fausthoz. Az étterem teljesen fel van újítva, a turisták sorakoznak a Mädlerspassage bejáratánál, hogy beléphessenek és elfogyaszthassák az egyébként teljesen átlagos, de igen drága ételeket a híres helyen. A bejáratnál áll Faust és Mephisto szobra (Faust bal cipőjét mindenki igyekszik megérinteni, merthogy szerencsét hoz) és magunkban idézhetjük Mephisto híres mondását, hogy „eladó az egész világ”. A passzázsozok – elsősorban az áruakadás céljára létesültek – bejárása rendkívüli élmény, igazi építészeti remekművek. A vásároknak köszönhetően épült régi paloták nagyrészét már felújították.

Kultur darf nicht zu kurz kommen

Kötelező programpontja volt a városnézésnek a Thomaskirche (itt tanított J.S. Bach 25 évig), a Nikolaikirche (történelmi jelentősége nagyobb, mert hogy az ellenzéki mozgalmak fészke volt, a berlini fal lebontásában kulcsszerepe volt). A Marktplatz a régi városházával ma is piacként üzemel, a városházban várostörténeti múzeum található. Megnéztük a vásár területét is (MM Lipcse – MusterMesse!). A régi fénye igen megkopott, nem tudta tartani a frankfurti, hannoveri konkurenciával. De például a lipcsei könyvvásár megmaradt Európa egyik legrangosabb kiállításának.

Láttunk még sok felhőkarcolót, a nyitott könyv alakú 29-emeletes régi egyetem főépülete is átköltözött egy ultramodern sokemeletes épületbe. Egyébként feltűnően sok a park, Lipcsét a zöldfelület 50%-os részarányával Németország legzöldebb városai közé sorolják.

Esti programként az Akademixer kabaréban megnéztünk egy paródiát, a poénok „átjöttek”, nagyon jól szórakoztunk.

A harmadik napon szabadprogramot kapott a társaság. Barangoltunk még az izgalmas belvárosban, fényképéskedünk a Bach-szobornál, felfedeztük az un. zenei ösvényt, ahol a jeleket követve be lehet járni a város híres zenei „celebjeinek” lakóhelyeit, tevékenységük helyszíneit.

A búcsú Umtrunkhoz elővettük a Budapestről hozott körte- és szilvapálinkát, ezzel kiértelmeltük a dícséretet, hogy „ja, die Ungarn waren schon immer so grosszügig”. Már egyeztettük a következő találkozó helyszínét: Berlin. Két programpont fix: a város modern művészeti múzeuma és valamelyik híres berlini kabaré, vagy egy jó revüest, ha a férjek/élettársak kívánsága érvényesül. Fazit: Die Entwicklung ist unaufhaltbar!

Halmágyi Edit

Vereins-Oktoberfest und 43. Treffen der Stadtgruppe Chemnitz-K-M-St

Rövid beszámoló jegyzet stílusban:

- hosszú évek óta változatlan helyszínen
- az elmaradhatatlan szellemi próbatétellel – ez alkalommal NDK történelmi Quizzel – Dorogman Laca jóvoltából – közmegelegedésre, ami azért nem egyszerű helyzet!
- önkéntes vállalásként a jelenlévők gyűjtöttek még olyan magyar-német kifejezéseket, amelyek 30 évvel ezelőtt voltak csak értelmezhetőek. Ezzel alapozták meg a készülő *Zeitzeugengeschichten* kiadványunk szószedet-, illetve Fußnoten részét. Köszönet érte!
- az ételek és a sörök nem változtak, de nem is vágytunk ilyesmire
- annak is változatlanul örülünk, ha találkozunk a Kommilitonokkal
- 2018-ban minden hatodik résztvevő regisztrált előre a honlapon, aztán rájöttünk, hogy van lejjebb is, mert 2019-ben már csak minden hetedik! (a helyzet javulását leíró jelmondatokat ismerjük, de nem szeretjük!)

ez azért mégis jobb, mint a fordítottja, **DE**
a Kolbászda továbbra is nagyon
szeretné tudni előre, hogy hány
hely legyen Reserviert!

- B I T T E A K Z E P T I E R E N !

w w w . n e m e t - d i p l o m a s o k . h u

Kérjük, hogy a tagdíjat lehetőleg banki utalással fizessétek, és a közlemény rovatban feltétlenül adjátok meg aktuális postai címeket! Aki csekkel kíván fizetni, jól olvashatóan töltsé ki azt. Külön köszönjük, ha valamelyik OTP fiókban adjátok fel a tagdíjat, mert akkor nem kell postai közreműködői díjat fizetnünk. A könyvelési szabályok miatt a befizetést a számlára érkezés évére érvényes tagdíjként tudjuk figyelembe venni.

BANKSZÁMLÁNK OTP XVI. KER.: 1171 6008-2013 0020 Budapest, XVI. Jókai u. 3.

IBAN: HU88 11716008-20130020-00000000 SWIFT: OTPVHUHB

Szerkesztették: Bacsinzski Karin, Dorogman László, Káli Sándor, dr. Korencsy Ottó, Nagy Edit, Rudiné Kelemen Nóra, Surányi András, Sziviné Harsányi Lucia • Felelős kiadó / Herausgeber: Bornemissza Tamás – az Egyesület elnöke

Layout: Rácz Julianna • Megjelenik 350 példányban • Készült a Seriart Nyomda Kft.-ben

i n f o @ n e m e t - d i p l o m a s o k . h u

A lapban megjelent írások nem feltétlenül esnek maradéktalanul egybe a szerkesztőség véleményével.
Die veröffentlichten Beiträge geben nicht zwingend den Standpunkt der Redaktion wieder.